

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Realizowany projekt badawczy ma na celu wydanie drukiem zapisów powstałych w wyniku działalności organu sądowego działającego w Hrubieszowie w latach 1429-1468. Wspomniana edycja źródłowa obejmie wszystkie zachowane do dnia dzisiejszego zapisy spraw toczonych przed wyżej wspomnianym sądem. Nie ograniczy się więc do *Księgi ziemskiej hrubieszowskiej* o sygnaturze I przechowywanej w Archiwum Państwowym w Lublinie, ale uwzględni także pojedyncze karty znajdujące się w pozostałych *Księgach ziemskich chełmskich* z serii wyroków i zapisów, wszyte omyłkowo w XIX stuleciu oraz ewentualne zachowane odpisy zachowane w *Notatach księdza Z. Kozickiego* przechowywanych Bibliotece Państwowej Akademii Nauk w Krakowie. Planowana edycja źródłowa ma na celu nie tylko odczytanie tekstu łacińskiego źródła. W ramach projektu przewidziano także zamieszczenie do każdego zapisu sprawy streszczenia jej treści w języku polskim zawierającego znajdujące się w niej najważniejsze informacje pozaformularzowe. Umożliwi to korzystanie z edytowanego źródła nie tylko mediewistom ale miłośnikom regionu. W celu pełnego opracowania materiału zamieszczone zostaną także liczne przypisy rzeczowe, w których dokonana zostanie identyfikacja wymienionych nazw miejscowych oraz wzmiankowanych osób. Dążąc do ułatwienia korzystania przyszłemu czytelnikowi z publikacji przewidziano również sporządzenie indeksu osobowego, nazw miejscowych oraz słów i wyrażeń niełacińskich. Prowadzone w ramach projektu prace skupiać się będą głównie na wysiłkach mających na celu jak najwierniejsze oddanie treści i specyfiki edytowanego materiału, a także na jego gruntownym i wszechstronnym opracowaniu.

Powstała w ramach projektu edycja źródłowa przyczyni się z pewnością do rozpowszechnienia i zachowania go dla dalszych pokoleń badaczy. Zważywszy bowiem na stan jego zachowania (liczne braki kart, duże fragmenty tekstu nieczytelnego z powodu zniszczenia i wyblaknięcia wpisów na skutek działania czynników zewnętrznych) korzystanie z oryginału nastęrcza obecnie nawet osobom dobrze zaznajomionym z paleografią łacińską liczne trudności i wątpliwości odnośnie właściwego odczytu tekstu. Istnieje również realne zagrożenie, że stan ten może w miarę upływu lat ulegać pogorszeniu, prowadząc bezpowrotnie do utraty wielu cennych informacji źródłowych. Stanowiłoby to dużą stratę dla środowiska historyków, zwłaszcza, że przewidziane do edycji źródło stanowi szczególnie interesujący i unikatowy materiał źródłowy ze względu na pojawienie się pierwszych wzmianek o odbywanych tam posiedzeniach sądowych jeszcze przed wprowadzeniem na ziemiach ruskich wcielonych do Korony prawa polskiego w 1431 r., a także wzorowanej na ziemiach polskich organizacji administracyjnej i sądowniczej. Umożliwia to prześledzenie zmian zachodzących w obrębie systemu wytworzonego wcześniej przez księstwa ruskie. Wspomniane źródło stanowi również materiał, który może posłużyć do prowadzenia badań z zakresu genealogii rodzin szlacheckich i stosunków własnościowych, a także relacji gospodarczych i społecznych panujących na omawianym obszarze. Udostępnienie go szerszemu gronu uczonych, a także działającym na wspomnianym obszarze historykom regionalistom przyczyni się zapewne do intensyfikacji badań z zakresu wspomnianej wyżej tematyki. Pozwoli także na poczynienie zapewne wielu szczegółowych ustaleń dotyczących przeszłości Hrubieszowa i jego okolic, a także będzie stanowić cenny materiał porównawczy dla badań dotyczących obszarów sąsiednich ulokowanych w pasie pogranicza polsko-ruskiego.